

Regeling projectsubsidies Belvedere

Aanvraagformulier

Toelichting op het aanvragen van subsidie in het kader van de Regeling projectsubsidies Belvedere bij het Stimuleringsfonds voor Architectuur

Kijk in de brochure regeling projectsubsidies Belvedere naar ondermeer formele criteria, voorwaarde per categorie en maximale subsidiebedragen.

Vul het formulier volledig in (niet verwijzen naar bijlagen).
Handgeschreven aanvragen zijn niet toegestaan.

Verzenden per e-mail tot op sluitingsdatum is mogelijk. Stuur dan de ondertekening (vraag 12) per de post.

Over het aanvragen van subsidie kunnen inlichtingen bij de stafmedewerkers van het fondsbureau worden ingewonnen. Ook conceptaanvragen kunnen aan hen voor advies worden voorgelegd. Deze ondersteuning staat geheel los van de beoordeling van de adviescommissie.

Stimuleringsfonds voor Architectuur

Bezoekadres:

Groot Handelsgebouw
Weena 723
Rotterdam

Postadres:

Postbus 29066
3001 GB Rotterdam

telefoon	010 436 16 00
telefax	010 436 06 39
e-mail	sfa@archfonds.nl
website	www.archfonds.nl

1 Gegevens aanvrager

a naam organisatie
Wageningen Universiteit
Leerstoelgroep Landgebruiksplanning

aanspreekpunt binnen de organisatie
Prof. dr. ir. A. van den Brink

adres
Generaal Foulkesweg 13

postcode en woonplaats
6703 BJ Wageningen

telefoonnummer:
0317-482695 / 483311

faxnummer:
0317-482166

e-mail:
adri.vandenbrink@wur.nl

website:
www.dow.wur.nl/lup

b naam contactpersoon voor de inhoud van de aanvraag
Ir. H. van der Stoep

adres:
Generaal Foulkesweg 13

postcode en woonplaats
6703 BJ Wageningen

telefoonnummer
0317-482695

e-mail
hetty.vanderstoep@wur.nl

c rechtspersoonlijkheid
overheid

d wat is het doel van de organisatie

Afschrift van de statuten meesturen:

Wageningen Universiteit en Research Centrum heeft geen statuten. Het doel van de universiteit en de relevante onderdelen zijn hieronder beschreven aan de hand van het Strategisch Plan Wageningen UR 2003-2006 en het Jaarverslag 2003 Leerstoelgroep

Landgebruiksplanning. Desgewenst kan een certificaat opgestuurd worden met een verklaring dat Wageningen Universiteit valt onder de Wet op het Hoger Onderwijs en Wetenschappelijk Onderzoek.

Missie Wageningen Universiteit en Researchcentrum

(Bron: Strategisch Plan 2003-2006)

Wageningen Universiteit en Researchcentrum is een internationaal toonaangevende kennisinstelling die met grensverleggend onderzoek en vernieuwend onderwijs op het gebied van voeding en gezondheid, duurzame agrosystemen, een leefbare groene ruimte en maatschappelijke veranderingsprocessen, essentiële bijdragen levert aan de kwaliteit van leven.

Speerpunten Leerstoelgroep Landgebruiksplanning

(Bron: Jaarverslag 2003)

Landgebruiksplanning of ruimtelijke planning is de wetenschappelijke discipline die zich bezig houdt met het onderzoek van en onderwijs in de planning van het gebruik, de inrichting en het beheer van de groene en de blauwe ruimte. Er wordt een onderscheid gemaakt naar een inhoudelijk object van studie (kennis betreffende groene ruimte in stad en landelijk gebied, de relatie tussen waterbeheer en grondgebruik, combinaties van grondgebruik e.d.) en een formeel object van studie (aanpak van planning en sturingsvraagstukken, kwaliteit van de ruimte, techniek). Kenmerkend voor de Wageningse benadering is de integratie van alfa, bèta en gammadisciplines, de zogenaamde deltabenadering.

Drie inhoudelijke speerpunten voor de leerstoelgroep Landgebruiksplanning zijn:

- Proefschriften en gerefereerde wetenschappelijke publicaties op gebied van interdisciplinaire landschapsstudies en landschapsplanning (Delta);
- Onderzoek en onderwijs entameren op gebied van ruimtelijke ordening en planning van cultuurhistorisch erfgoed (Belvedere);
- In onderwijs en onderzoek uitwerking geven aan de tafel van vier: planning, onderzoek, cultuurtechniek en landschapsontwerp (metropolitane landschap).

2

Inhoudelijke gegevens van het project

a

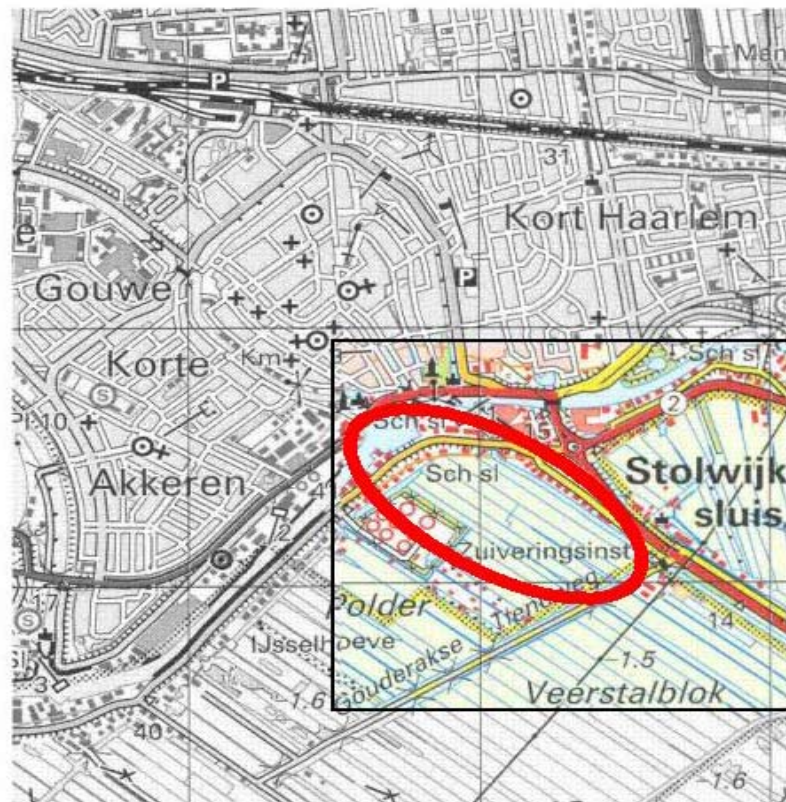
titel van het project
Integrale Gebiedsuitwerking Stolwijkersluis

b

beschrijf de opzet en het doel van het project

Aanleiding en doel

Ten zuiden van Gouda ligt in de Krimpenerwaard de polder Veerstablok. Stad en polder zijn van elkaar gescheiden door de Hollandsche IJssel. De polder is een open veenontginningslandschap dat samen met de Stolwijkse vaart, als voormalige ringvaart van de geotrooide verving van de Krimpenerwaard, het rijksmonument de Stolwijkersluis en de gelijknamige buurtschap een cultuurhistorisch waardevol ensemble vormt. De unieke ligging van dit landschap tegenover de Goudse binnenstad is een kwaliteit die in dit project centraal staat. Het doel van het project is het ontwerpen van een uitvoeringsgerichte visie op de integrale ontwikkeling van de gebruiks- en belevingsruimte in de zuidelijke stadsrand van Gouda. De cultuurhistorische waarden van het gebied vormen daarbij richtsnoer en rijke inspiratiebron voor behoud en versterking van de "afleesbaarheid" van het landschap.

Indicatie plangebied (specifieke begrenzing wordt bij de start van het project gedefinieerd in de begeleidingscommissie)

Afgelopen jaar hebben de Historische Vereniging Die Goude en de Stichting Restauratie Stolwijersluis samen met Wageningen Universiteit (leerstoelgroep Landgebruiksplanning) het initiatief genomen tot het verkennen van een aantal scenario's voor de toekomst van de Stolwijersluis als onderdeel van zijn omgeving. De sluis, die in 1800 is aangelegd in het kader van de geotrooieerde vervening van de Krimpenervaard, ligt in de dijk langs de Hollandsche IJssel. Hij wordt al een aantal jaar niet meer gebruikt en is danig in verval geraakt. Over de vraag wat er met de sluis moet gebeuren, liepen de meningen van betrokken partijen uiteen. Verschillende particuliere initiatieven behartigen het herstel van de sluis. De provincie Zuid-Holland heeft in het kader van het project Hollandsche IJssel de plek aangewezen als ontwikkelingszone. De gemeente Gouda wil de situatie verbeteren, maar heeft nog geen ontwikkelingsvisie. Het Hoogheemraadschap van de Krimpenervaard ziet de sluis als een gevaarlijke coupure in de dijk en verlangt een veilige oplossing; daarbij werd tot nu toe vooral ingezet op sloop. In het kader van de landinrichting Krimpenervaard is bij de sluis een nieuw gemaal geprojecteerd.

Deze situatie vormde de basis voor een scenariostudie voor de sluis en zijn omgeving. Het resultaat, het rapport *De Stolwijersluis, Toekomst voor een gespaard landschap* (bijgevoegd), is met veel enthousiasme ontvangen. De presentatie van het rapport op 1 maart j.l. werd bijgewoond door ca. 120 belangstellenden. Met de betrokken wethouder en de dijkgraaf is vervolgens besproken in welke vorm de scenariostudie een vervolg kon krijgen, met als uitkomst nadrukkelijke ondersteuning van het in deze aanvraag beschreven onderzoek van Wageningen Universiteit. In het nadien voor de voorbereiding van de aanvraag met diverse partijen gevoerde overleg is gebleken dat het onderzoek mag rekenen op brede en krachtige support.

Uitgangspunt voor de integrale gebiedsontwikkeling is het behoud en de versterking van het open, groene en cultuurhistorisch waardevolle landschap van de zuidelijke stadsrand van Gouda. Dit landschap heeft de potentie om de leefkwaliteit van de stad te vergroten door een recreatieve invulling. Een combinatie met een groene en/of blauwe functie is mogelijk. In het overleg met wethouder en dijkgraaf bleek dat deze ontwikkelingsrichting de voorkeur geniet. In de termen van bovengenoemde scenariostudie gaat het om functioneel herstel van de sluis en om de aanleg van een kleine haven in de polder Veerstaalblok in combinatie met verdere gebiedsontwikkeling binnen- en buitendijks (scenario 1). Voor dit laatste staan diverse mogelijkheden open, die in dit project in samenspraak met een breed scala aan betrokken partijen verkend zullen worden.

De sluis heeft in de gebiedsontwikkeling niet alleen een praktische betekenis voor het schutten van schepen, maar daarnaast ook een narratieve betekenis, in die zin dat hij een deel van het verhaal van de geschiedenis van het gebied vertelt. Bovendien heeft hij een symbolische betekenis, namelijk als metafoor voor de verbinding tussen de dichte bebouwing van de stad en het open landschap van de Krimpenervaard. In de recente *Stedenbouwkundige visie voor de binnenstad en haar randen* (concept maart 2004) van de gemeente Gouda spreekt de gemeente de ambitie uit om "de unieke ligging" van de historische binnenstad aan het open landschap te behouden. De Visie kiest verder voor versterking van het imago van 'Gouda Waterstad', onder andere als knooppunt in de recreatieve vaarroutes in het Groene Hart. De in deze aanvraag voorgestelde gebiedsontwikkeling sluit hierbij aan.

Opzet

In het ontwerpproces en overleg over de toekomstige ruimtelijke inrichting van het betrokken gebied zal een groot aantal partijen worden betrokken (publieke en particuliere instellingen en organisaties, bewoners en investeerders). Het project heeft een integraal en gebiedsgericht karakter, waarbij de inzet van verschillende soorten kennis van partijen en overeenstemming tussen partijen centraal staan. Een combinatie van publieke en private investeringen in het gebied kan slimme financieringsmogelijkheden voor de nieuwe inrichting van het landschap opleveren. In de opzet van het project zijn drie sporen onderscheiden die inhoudelijk en procedureel

met elkaar zijn verweven. Dit betreft de interactieve planvorming, de technisch/ruimtelijke randvoorwaarden en de kosten c.q. financieringsmogelijkheden.

Spoor a: Interactief planvormingsproces:

- Integrale gebiedsuitwerking gebaseerd op interactie tussen verschillende kennisdragers, zodat ontwerp-kennis wordt geconfronteerd met ervaringskennis en gebiedskennis;
- Inzet van verschillende instrumenten om op creatieve en innovatieve manier tot gezamenlijke visievorming te komen. Hierbij is een belangrijke rol weggelegd voor digitale visualisatietechnieken.

Spoor b: Onderzoek technisch/ruimtelijke randvoorwaarden

- Cultuurhistorie plangebied: archeologie, ontginnings- en occupatiegeschiedenis, bouwhistorie sluis en ringvaart;
- Functioneel herstel van de sluis (schutten van schepen, waterkering);
- Locatie van het nieuw te bouwen gemaal;
- Ontwikkeling van functies binnen- en buitendijks: aanleg haven (dimensionering, faciliteiten), cultureel-recreatieve inrichting (wandelpad/fietspaden, land-art), natuurontwikkeling, waterberging.

Spoor c: Onderzoek kosten en financiering

- Kostenraming van inrichting en beheer van het plangebied, incl. exploitatie van de aan te leggen haven en beheer van de sluis.
- Financieringsmogelijkheden, incl. subsidies en publiek-private samenwerking (rood-voor-groen constructies en financiële verevening tussen planonderdelen);
- Opstellen grondexploitatiemodel op hoofdlijnen.

Resultaat

- Breed gedragen integrale gebiedsuitwerking, uitgewerkt in kaartbeelden en toelichtende documenten, waarbij tevens verslag wordt gedaan van ontwerpproces en conclusies uit de drie sporen;
- Concreet uitgewerkt voorstel voor het op daadwerkelijke uitvoering gerichte vervolgproces;
- Productie van een CD-ROM met bijbehorende brochure, waarop bovengenoemde resultaten zijn samengebracht. De CD-ROM dient niet slechts om betrokken partijen en andere geïnteresseerden over het project te informeren, maar heeft uitdrukkelijk als doel het vervolgproces te ondersteunen.

C

voor welk onderdeel van het project wordt subsidie aangevraagd

Het hele project, uitgezonderd het locatieonderzoek naar het gemaal (onderdeel van de landinrichting Krimpenerwaard)

d

welke ruimtelijke ontwikkelingen zijn in het project aan de orde

- De polder Veerstaalblok is onderdeel van de landinrichting Krimpenerwaard. Hoofddoelen van deze landinrichting zijn ondermeer: het veiligstellen en het ontwikkelen van natuurgebieden; herverkaveling ten behoeve van de landbouw; realiseren van een nieuw waterbeheersingssysteem; uitbreiden van recreatieve voorzieningen; behoud en ontwikkeling van cultuurhistorische waarden. De bouw van een gemaal bij de Stolwijkersluis maakt deel uit van het landinrichtingsplan. In de polder Veerstaalblok voorziet het plan in de aanleg van een landschapselement van ca. 25 ha.
- Er zijn vergevorderde plannen voor de aanleg van de Zuidwestelijke Randweg door de polder Veerstaalblok. De randweg zal, aftakkend van de provinciale weg Schoonhoven Gouda (N207), westelijk van de rioolwaterzuivering de Hollandsche

IJssel kruisen. Doel van het project is een betere ontsluiting van de Krimpenerwaard en het ontlasten van de Goudse binnenstad.

- De Stolwijkersluis en zijn directe omgeving liggen in de stadsrand van Gouda. De gemeente Gouda heeft een stedenbouwkundige visie ontwikkeld op hoofdlijnen voor de Goudse binnenstad en haar randen. Volgens de conceptvisie moet de unieke ligging van de binnenstad aan het open landschap van de Krimpenerwaard behouden worden. Daarom zou er geen verdere verstedelijking mogen plaatsvinden in het tegenover de stad liggende deel van de Krimpenerwaard. De aanleg van de Zuidwestelijke Randweg zou niet mogen leiden tot het volbouwen van de polder. De visie stelt: "Indien de agrarische functie in de toekomst dreigt te verdwijnen moet gezocht worden naar andere extensieve functies, die ingepast kunnen worden in het (open) landschap. Te denken valt aan natuurontwikkeling (in combinatie met waterberging), extensieve recreatie, (struinnatuur), volkstuinen etc." De visie legt verder het accent op versterking van Gouda als water- en havenstad.

- In het Project Hollandse IJssel werken diverse overheden samen aan de sanering en herinrichting van de rivier. Het project heeft ondermeer tot doel de rivier weer mooi, groen en bereikbaar te maken. Dit moet onder andere bereikt worden door het mede vormgeven van ecologische en recreatieve corridors tussen de rivier en haar oevers en de omliggende gebieden en het ontwikkelen en versterken van toeristisch-recreatieve potenties van het gebied rond de rivier. De toegankelijkheid van de rivier zelf voor bewoners, recreanten en toeristen moet verbeterd worden. Het gebruik van de rivier als verblijfs- en aanleggebied voor waterrecreanten wordt bevorderd. Daarnaast is er groeiende aandacht voor cultuurhistorisch erfgoed, in het bijzonder ook voor de Stolwijkersluis.
- Nederland telt ruim 1 miljoen watersporters en dit aantal is groeiende. De economische betekenis van de toervaart in Nederland is groot, maar is ook van maatschappelijk en cultureel belang. Bovendien wordt toervaart steeds meer geïntegreerd met ontwikkelingen op het gebied van recreatie, cultuurhistorie en natuur en milieu. De Stichting Recreatie Toervaart Nederland investeert de komende jaren in de verbetering van de recreatieve vaarwegen. Bovendien wordt de lengte van de vaarwegen zonder knelpunten verdubbeld. Dit project sluit wat betreft de beoogde havenaanleg aan bij deze ontwikkelingen.

e

welke historische aspecten worden daarbij betrokken

- Een historisch-geografisch aspect is de ontginnings- en occupatiegeschiedenis van het landschap achter de sluis. Bovendien biedt deze kant van de Hollandsche IJssel een mooi uitzicht op het beschermde historische stadsgezicht van Gouda. De cultuurhistorische waarde van het veenweidelandschap wordt gevormd door de verkavelingspatronen, de wegprofielen (tiendweg) en de bebouwingsstroken.

Gouda en omgeving, topografische kaart 1:50.000, 1839-1859.

- Het rijksmonument Stolwijkersluis vormt een historisch-bouwkundig aspect. Deze sluis is van belang vanuit het oogpunt van de verveningsgeschiedenis van de Krimpenerwaard en van de ontwikkeling van de waterbouwkunde. Het is een gekoppelde schutsluis met een karakteristieke vormgeving die bij latere vernieuwingen is gehandhaafd en aangevuld.
- Het noorden en oosten van het projectgebied worden begrensd door de karakteristieke bebouwing van de buurtschap Stolwijkersluis. Doordat ter plaatse de ontginningen uit het oosten en westen op elkaar botsten hoorde de buurtschap lange tijd tot drie gemeenten: Haastrecht, Gouderak en Stolwijk (laatstgenoemde genoemde gemeente vanwege het recht van vrije afwatering dat de ingezetenen in 1370 was verleend). De buurtschap ontleent haar naam aan een uitwateringssluis die sinds die tijd zorgde voor de afvoer van overtollig water. Later werd nog een zijl gebouwd voor waterinlaat in tijden van droogte. Deze sluis en de zijl werden begin vorige eeuw afgebroken. De buurtschap werd in 1964 bij Gouda gevoegd. Het was vanouds een dynamische plek: bestuurlijk, economisch en cultureel. Verkeer vanuit de Krimpenerwaard kwam hier aan om via de sinds 1471 bestaande Haastrechtse Brug de stad in te gaan. Hier stond ook tot de Franse tijd het 'regthuys' van Gouderak. Verder waren er diverse herbergen en uitspanningen. Iets ten westen van de huidige Stolwijkersluis verbond een overzetveer de waard met de stad Gouda.

f

hoe levert de geschiedenis input aan de ruimtelijke ontwikkelingen

- Ten aanzien van de beoogde gebiedsontwikkeling in dit project is de geschiedenis van het gebied en de buurtschap Stolwijkersluis van belang. Het gebied en de sluis vertellen een deel van het verhaal van de geschiedenis van de verving in de Krimpenerwaard en van de geschiedenis van de waterbeheersing. De sluis fungeert in dit project als metafoor voor de verbinding tussen de dichte bebouwing van de stad en het open landschap van de Krimpenerwaard. De historische aspecten van de sluis en het gebied erom heen inspireren de planvorming. Dit leidt tot versterking van de identiteit van het gebied en tot vergroting van de aantrekkingskracht op bewoners en recreanten.
- De geschiedenis van de buurtschap geeft een beeld van de vroegere dynamiek van deze omgeving. Dit levert inspiratie op voor de toekomstige ontwikkeling. Twee voorbeelden: horeca die refereert aan de vroegere herbergen en uitspanningen en het weer in de vaart brengen van een overzetveer om de verbinding met de stad te versterken.
- Met betrekking tot bestaande ruimtelijke ontwikkelingen kan genoemd worden dat de geschiedenis ook input levert aan de opzet van het nieuwe waterbeheersingssysteem in de landinrichting Krimpenerwaard. Dit systeem bouwt voort op en maakt gebruik van de waterlopen, die zijn aangelegd ten tijde van de verving. Deze zullen grotendeels deel uit maken van de nieuw te realiseren interne boezem in de Krimpenerwaard.

g

geef aan of en hoe het project aansluit bij bestaand beleid of lopende projecten

- Gouda is Belvederestad en de Krimpenerwaard is Belvederegebied
- Landinrichting Krimpenerwaard: zie 2d
- Project Hollandsche IJssel: zie 2d
- Stedenbouwkundige visie gemeente Gouda: zie 2d
- Beleid van de provincie Zuid-Holland, onder andere *Cultuurhistorische Hoofdstructuur Zuid-Holland, regio Krimpenerwaard en Gouwestreek* (2003) en *Actieplan Toerisme 2001-2005*. Volgens dit actieplan heeft cultuurhistorie, inspelend op de hang naar authenticiteit, een grote aantrekkingskracht op binnen- en buitenlandse toeristen. De provincie wil toeristische productontwikkeling die gericht is op het leggen van combinaties tussen Oudhollandse steden en water bevorderen.

h

op welke documenten (onderzoeken, publicaties, artikelen, ed) bouwt het project voort

- Brink, A. van den (2003), Gespaard landschap; De Stolwijersluis en de Geotrooieerde Vervening van de Krimpenerwaard. In: *Tidings van Die Goude* 21(2), 37-48.
- Dam, van C.H.P.M. en A. van den Brink (2004), *De Stolwijersluis, Toekomst voor een gespaard landschap*. Wageningen Universiteit, Departement Omgevingswetenschappen, Leerstoelgroep Landgebruiksplanning, Wageningen.
- Diverse nota's, rapporten etc. waarvan een aantal elders in deze aanvraag is genoemd.

i

hoe zet het project aan tot nieuwe denk- en werkwijzen over de omgang met geschiedenis binnen de ruimtelijke ordening

- Stedelijk beleid wordt bijna altijd gekenmerkt door een “van binnen naar buiten denken”, in die zin dat in de stadsranden wordt gezocht naar mogelijkheden voor stedelijke uitbreiding. De steun van de gemeente en andere overheden in dit project laat zien dat nu eens het belang van het “buiten” voor het “binnen” voorop staat, in verband met het versterken van de belevingsruimte in de stadsrand.
- Daarnaast betekent dit project ook een omslag in het handelen van betrokken partijen. Jarenlang werd de kwestie van de toekomst van de sluis en zijn omgeving gekenmerkt door een positieve betrokkenheid en wil om iets te doen, maar door uiteenlopende wensen en verschillende inschatting van risico's en onzekerheden kwamen initiatieven niet van de grond. Geen enkele partij nam het voortouw om gezamenlijk te gaan werken in een project als dit. Daardoor was er geen visieontwikkeling ten aanzien van het gebied rond de sluis en de rol van de sluis en het te bouwen gemaal daarin. De scenariostudie van Wageningen Universiteit heeft deze patstelling in vergaande mate doorbroken. Partijen willen nu samen aan het werk gaan om de verschillende ruimtelijke ontwikkelingen en belangen te integreren in één project.
- Vernieuwing in dit project wordt gezocht door het in balans brengen van de inbreng van verschillende soorten kennis en competenties van betrokken actoren. Expliciet worden hier specifieke gebiedskennis, ervaringskennis en ontwerp-kennis genoemd.
- Het project beoogt nieuwe financieringsmogelijkheden in kaart te brengen en op hun merites te onderzoeken. Daarmee kan het project een concrete casus worden voor ontwikkelingsplanologie en publiek-private samenwerking in de stadsrandzone. Toepassing van risicomanagement, waarmee in vergelijkbare projecten nauwelijks nog ervaring is opgedaan, maakt hiervan deel uit. Zie in dit verband het rapport *Handleiding risicomanagement bij pps-gebiedsontwikkelingsprojecten*, uitgave van het Kenniscentrum PPS en het PPS-bureau landelijk gebied, januari 2004.
- Voor het ontwikkelen van creatieve en innovatieve ideeën over de omgang met cultuurhistorie in het projectgebied en over de toekomstige ruimtelijke ontwikkeling van het gebied zal onder andere gebruik worden gemaakt van nieuwe technieken voor het visualiseren van drie-dimensionale beelden. Dit draagt eraan bij de discussie en visievorming te stimuleren en op koers te houden. Op dit vlak zal worden samengewerkt met de leerstoelgroep Ruimtelijke Informatica (vakgroep Ruimtelijke Economie) van de Vrije Universiteit Amsterdam, die op dit vlak al veel kennis en ervaring heeft opgebouwd. Afspraken zijn gemaakt over de inpassing van het project als casus in lopend promotie-onderzoek.

j

wat zijn de beweegredenen voor het organiseren van het project

Zie vraag 2b voor voorgeschiedenis van en aanleiding tot het project. Onder vraag 2i is de rol van de door de leerstoelgroep Landgebruiksplanning van Wageningen Universiteit geschreven scenariostudie weergegeven. De studie heeft de problematiek weer op de agenda gezet en partijen gemotiveerd om gezamenlijk naar een oplossing te gaan zoeken. De trekkersrol van de universiteit in dit project wordt door de direct betrokkenen gesteund, zoals onder andere blijkt uit de bereidheid tot co-financiering.

Voor de leerstoelgroep Landgebruiksplanning is het project interessant, omdat het bijdraagt aan de ontwikkeling van de casuïstiek over de wisselwerking tussen cultuurhistorie en ruimtelijke planning. Dit onderwerp is een van de speerpunten van de groep (zie vraag 1d) en heeft om die reden een eigen plek in haar onderzoek en onderwijs. De kennisontwikkeling in het project levert naar verwachting dan ook een verrijking van met name het onderwijs. Voor de leerstoelgroep is dit reden ook zelf financieel in het project te participeren. Tenslotte zij in dit verband vermeld dat de leerstoelgroep van 7-9 juni 2004 mede onder auspiciën van NWO een internationale workshop organiseert, met als titel *Multiple Landscape, Merging Past and Present in Landscape Planning*.

Volledigheidshalve wordt hieraan toegevoegd dat de eindverantwoordelijke voor dit project in Gouda woont en vice-voorzitter is van de Historische Vereniging Die Goude.

k

hoe overstijgt het project het reguliere werk

Het uitvoeren van een dergelijk project maakt geen deel uit van het reguliere werk van de leerstoelgroep Landgebruiksplanning.

3

Organisatie en deskundigheid

a

wie organiseren het project

Wageningen Universiteit
Leerstoelgroep Landgebruiksplanning
Gen. Foulkesweg 13
6703 BJ Wageningen

Contactpersonen:
Prof. dr. ir. A. van den Brink (eindverantwoordelijke)
Ir. H. van der Stoep (onderzoeker)
0317-482695 / 483311

b

welke overheden, instellingen en deskundigen zijn inhoudelijk bij het project betrokken.

Projectteam

- **Leerstoelgroep Landgebruiksplanning, Wageningen Universiteit**
inhoudelijke deskundigheid t.a.v. ruimtelijke planning
Prof. dr. ir. A. van den Brink eindverantwoordelijke
Ir. H. van der Stoep projectleider / onderzoeker
Ir. I. de Boer onderzoeker

Begeleidingscommissie

- **Gemeente Gouda**
Dhr. G. van der Wateren projectleider stedelijke ontwikkeling
- **Hoogheemraadschap Krimpenerwaard**
Dhr. D. van Schie hoofd afdeling Ontwikkeling
- **Provincie Zuid-Holland**
Dhr. E. Schimmel beleidsmedewerker Cultuurhistorische
Hoofdstructuur Zuid-Holland
- **Landinrichtingscommissie Krimpenerwaard, Dienst Landelijk Gebied Zuid-Holland**
Dhr. J.H. Polkerman secretaris landinrichtingscommissie
projectleider DLG Zuid-Holland

Advisering en facilitering proces

- **Project Hollandse IJssel**
Advies, gebiedsspecifieke deskundigheid
Ir. J. van Meijgaarden, projectleider
- **Historische Vereniging "Die Goude"**
Advies, lokale cultuurhistorische kennis
Dhr. J. Potharst, lid bestuur

- **Stichting Restauratie Stolwijkersluis**
Advies, lokale cultuurhistorische kennis
Dhr. J-P Janse, voorzitter bestuur
- **Werkgroep Gouda <> Krimpenerwaard**
Advies, lokale cultuurhistorische en ruimtelijke ontwikkelingskennis
Dhr. J. du Pré, lid werkgroep
- **Beraad Stadsrand Gouda-Krimpenerwaard**
Advies, lokale cultuurhistorische en ruimtelijke ontwikkelingskennis
Dhr. R. Gast, voorzitter beraad
- **WING Proces Consultancy Wageningen UR**
Procesfacilitatoren
(nader in te vullen)
- **Vrije Universiteit Amsterdam, leerstoelgroep Ruimtelijke Informatica**
Toepassing digitale visualisatietechnieken
Drs. I. Pleizier, onderzoeker
Prof. dr. H.J. Scholten, begeleider
- **Advisering bouwhistorisch en bouwkundig onderzoek**
(nader in te vullen)
- **Advisering vaarrecreatie**
(nader in te vullen)
- **Landschapsarchitecten**
(nader in te vullen)
- **Advisering exploitatie historisch erfgoed**
(nader in te vullen)

C

welke rijksdiensten zijn betrokken bij het project

- RDMZ Ir. M.E. Enderman
- regiodirectie LNV Dhr. R. Brouwer
- regiodirectie RWS Dhr. D. Hoogeveen
- DLG Zuid-Holland Dhr. J.H. Polkerman en dhr. T.J. Dijkstra

4

Tijdsspanne en werkplan

a

datum aanvang en einde van het project

Aanvang: 6 september 2004
Einde: 25 maart 2005

b

wat is het werkplan en welk tijdsschema hoort daarbij

Projectplan Integrale Gebiedsuitwerking Stolwijkersluis

1 Start project - 6 september 2004

Het project wordt gestart met de instelling van een begeleidingscommissie. Deze commissie zal naar verwachting bestaan uit vertegenwoordigers van de gemeente Gouda, het Hoogheemraadschap Krimpenerwaard, de provincie Zuid-Holland en de landinrichtingscommissie Krimpenerwaard. Taken en verantwoordelijkheden worden met het projectteam van Wageningen Universiteit afgestemd. Verder zullen in deze fase nadere afspraken worden gemaakt met de betrokken partijen over de aanlevering van reeds beschikbare (digitale) gebiedsgegevens.

Spoor a: Interactief planvormingsproces

2 Introductie project in het gebied - eind september

Eind september wordt een startbijeenkomst gehouden voor maatschappelijke groepen, bewoners en overheden in het gebied. Deze bijeenkomst introduceert het project in het gebied en geeft gelegenheid aan deelnemers om belangen, wensen en zorgen ten aanzien van het project of de toekomst van het gebied uit te wisselen. De bijeenkomst geeft het projectteam tevens de gelegenheid om de aanwezigheid van verschillende soorten kennis, motivatie en energie in de groepen te verkennen. Op basis daarvan kan de begeleidingscommissie adviseren over de selectie van deelnemers voor de interactieve ontwerpessie (zie 3). Aan de bezoekers van de startbijeenkomst wordt duidelijkheid gegeven over de volgende stappen in het project en de rol die de deelnemers daarbij kunnen vervullen. Plannen van aanpak en resultaten van onderzoek uit de sporen b en c kunnen, voor zover ze zijn voorbereid, worden overlegd met de aanwezigen, voordat definitieve keuzes worden gemaakt. Input vanuit deze bijeenkomst maakt deel uit van de sporen b en c.

De startbijeenkomst wordt met de begeleidingscommissie geëvalueerd om tot een strategie te komen voor de vormgeving van de interactieve ontwerpessie, waarin men daadwerkelijk aan de slag gaat met de integrale gebiedsuitwerking Stolwijkersluis. Tevens worden groepen geselecteerd voor de interactieve ontwerpessie om te komen tot een brede vertegenwoordiging van verschillende typen kennis.

Producten en mijlpalen:

- Brede bekendheid over project in het gebied
- Wederzijds begrip van belangen, wensen en zorgen ten aanzien van de gebiedsontwikkeling en het project

- Inzicht van het projectteam in motivatie en kennis van actoren in het gebied
- Advies begeleidingscommissie over vormgeving volgende bijeenkomst en selectie van deelnemers

3 Interactieve ontwerpessie integrale gebiedsuitwerking Stolwijkersluis - half november

Deze bijeenkomst betreft een interactieve sessie met belangrijke kennisdragers (maatschappelijke verenigingen, bewonersgroepen, historische vereniging, overheden, ontwerpers etc.) om gezamenlijk tot voorkeuren te komen voor het toekomstig gebruik van het gebied rond de sluis. Daarbij komen de beleving en de betekenis van het gebied en de sluis als onderdeel daarvan voor de verschillende deelnemers aan de orde. Hierbij worden een tweetal nieuwe hulpmiddelen ingezet die de deelnemers prikkelen om creatief en vernieuwend na te denken over de toekomstige functies van het gebied.

- Met een virtuele 'landscape viewer' wordt een nul-scenario tot leven gebracht en kunnen deelnemers een virtuele vlucht over het gebied maken. De techniek leidt tot een gedeeld begrip van de omgeving van de sluis alsmede van de ruimtelijke effecten van ingrepen in het gebied. De virtuele omgeving van de zuidelijke stadsrand van Gouda, inclusief het plangebied, wordt ontworpen in de 'landscape viewer' door Drs. I. Pleizier. Zij doet promotie-onderzoek naar de betekenis van virtual reality in interactieve planprocessen (Vrije Universiteit Amsterdam, Ruimtelijke Informatica). De toepassing van virtual reality in dit project zal zij gebruiken als een case-study voor haar onderzoek.
- Vervolgens gaan de deelnemers in een Group Decision Room zelf aan de slag met het gebied. Daarbij worden discussies, brainstormen en groepsgewijze besluitvorming ondersteund door de service Maptalk. Dit is geografische conferentiesoftware, waarmee locatiegebonden gegevens ingedeeld en bediscussieerd kunnen worden.

Deze twee hulpmiddelen worden gecombineerd met de bekende traditionele middelen van woord en beeld, zodat er buiten de digitale omgeving ook ruimte is om ideeën uit te werken. Net als bij de introductie van het project in het gebied, wordt hier ook weer gelegenheid gegeven om tussentijdse resultaten en dilemma's uit de sporen b en c te bespreken met de deelnemers. De input uit de interactieve ontwerpessie is onderdeel van het onderzoek in de sporen b en c.

Het proces wordt professioneel begeleid door een procesfacilitator van WING Proces Consultancy Wageningen UR. Daarnaast is een observator aanwezig ten behoeve van de monitoring van de inzet van Maptalk in interactieve processen. Ontwerpers kunnen worden ingezet om ideeën van deelnemers ter plekke te verbeelden, zodat ook daaruit inspiratie voor het verdere verloop van het proces geput kan worden.

Producten en mijlpalen:

- Door de deelnemers gezamenlijk gekozen voorkeuren voor het toekomstig gebruik van de omgeving van de sluis en de toekomst van de sluis daarin. Dit wordt vastgelegd in een verslag met bijbehorend kaartmateriaal.

4 Voorbereiding evaluatie planalternatieven - eind november

De resultaten van de interactieve ontwerpessie worden door het projectteam uitgewerkt en getoetst op haalbaarheid. Hiertoe worden de sporen b en c geïntegreerd met de resultaten uit spoor a.

Producten:

- Een evaluatieverslag van de resultaten van de interactieve ontwerpessie
- Onderzoeksrapporten uit de sporen b en c ter onderbouwing van de evaluatie

5 Evaluatie planalternatieven met kennisgroepen - half december

Tijdens deze bijeenkomst, gericht op maatschappelijke groepen, bewoners en overheden in het gebied, presenteert het projectteam de evaluatie van de planalternatieven en de onderliggende argumenten. Vervolgens krijgen de deelnemers gelegenheid om hun opvattingen hierover te uiten. Het doel van de bijeenkomst is consensus over de beste opties voor toekomstige inrichting van de omgeving van de sluis. Dit is de basis van de gebiedsuitwerking.

Tijdens de evaluatiebijeenkomst wordt eveneens bediscussieerd hoe een vervolg gegeven kan worden aan de gebiedsuitwerking. Ook deze discussie wordt meegewogen in het voorstel voor het vervolg van het project.

Producten en mijlpalen:

- Besluit over de beste optie(s) voor het toekomstige gebruik van de omgeving van de sluis ten behoeve van de gebiedsuitwerking
- Besluit over de inhoud van de gebiedsuitwerking
- Voorstel voor hoe het vervolg van het project vorm krijgt (inhoud, organisatie, wettelijke procedures, voorwaarden, financiering etc.)

Spoor b: Onderzoek technisch/ruimtelijke randvoorwaarden

6 Locatieonderzoek gemaal – ca. september

In opdracht van de landinrichtingscommissie wordt als deel van dit project een locatieonderzoek uitgevoerd om geschikte locaties voor het te bouwen gemaal te bepalen. Daarnaast worden de technische voorwaarden beschreven waaraan het gemaal dient te voldoen. De aanpak en resultaten van dit onderzoek worden meegenomen in de interactieve sessies uit spoor a. Het locatieonderzoek is opgenomen in de begroting van de landinrichting Krimpenerwaard en komt daarom niet voor op de begroting van dit project.

7 Onderzoek cultuurhistorie plangebied – ca. september

Breed onderzoek naar de historie van het plangebied betreft archeologie, de ontginnings- en occupatiegeschiedenis en de bouwhistorie van de Stolkijersluis en de ringvaart. Het bouwkundig onderzoek betreft de voorwaarden voor functioneel herstel van de sluis (schutten van schepen, waterkering). Mogelijkheden voor samenwerking met studenten bouwkunde en erfgoedstudies in dit onderzoek worden verkend. Tussentijdse resultaten en de aanpak van de onderzoeken worden overlegd met betrokken partijen in spoor a.

Het resultaat - de onderzoeksrapporten - dragen bij aan de gebiedsuitwerking en de besluitvorming ten aanzien van het uitvoeringsproces.

8 Randvoorwaarden ontwikkeling binnen- en buitendijkse functies - september-november

Onderzoek naar de technische en ruimtelijke randvoorwaarden voor de ontwikkeling van verschillende functies in het gebied rond de sluis. Het betreft onderzoek naar voorwaarden voor een cultureel-recreatieve inrichting (wandelen/fietspaden, land-art), natuurontwikkeling en waterberging, maar ook de aanleg van een haven. Daarvoor moeten de benodigde dimensionering en faciliteiten onderzocht worden. Dit onderzoek wordt uitgevoerd door het projectteam en waar nodig ondersteund met advies van

externe deskundigen. De aanpak en resultaten van dit onderzoek worden besproken en afgestemd in spoor a.

De resultaten van dit onderzoek geven richting aan de planvorming en de uiteindelijke gebiedsuitwerking.

Spoor c: Onderzoek kosten en financiering

9 Onderzoek kosten en financiering – september – november

Het onderzoek houdt in:

- Kostenraming van inrichting en beheer van het plangebied, incl. exploitatie van de aan te leggen haven en beheer van de sluis.
- Financieringsmogelijkheden, incl. subsidies en publiek-private samenwerking (rood-voor-groen constructies en financiële verevening tussen planonderdelen);
- Opstellen grondexploitatiemodel op hoofdlijnen.

Publiek-private samenwerking kan interessante mogelijkheden opleveren om de gebiedsuitwerking daadwerkelijk tot uitvoering te kunnen brengen. In dit project zal daarom bezien worden of er kavels in de directe omgeving van de sluis uitgegeven kunnen worden ten behoeve van grondexploitatie. De winst kan gebruikt worden voor de realisatie van andere planelementen. De kostenraming van inrichting en beheer van het plangebied vindt plaats aan de hand van de in spoor b onderzochte technische en ruimtelijke randvoorwaarden voor de ontwikkeling van functies. De aanpak en analyse van de resultaten van het onderzoek naar kosten en financiering worden besproken en afgestemd in spoor a. Overigens krijgen investeerders met name een rol in het vervolgproces na afloop van dit project. Zij krijgen dan de ruimte om creatieve en vernieuwende ideeën in te brengen ten behoeve van de uitvoering van de gebiedsuitwerking. Dit project wil eerst publieke en maatschappelijke groepen aan het woord laten om gezamenlijk te bepalen welke functies in het plangebied ontwikkeld moeten worden.

Het projectteam voert het onderzoek uit, waar nodig aan de hand van advies van externe deskundigen, o.a. op het gebied van PPS en exploitatie van historisch erfgoed.

De verkenning leidt met het oog op de planvorming tot een verrijking van inzicht in mogelijke combinaties van functies in de omgeving van de sluis. Kostenraming van inrichting en beheer, verkenning van financieringsmogelijkheden en een grondexploitatiemodel op hoofdlijnen worden samen met de gebiedsuitwerking verzameld op de CD-ROM ten behoeve van het uitvoeringsproces.

Afronding project

10 Integrale Gebiedsuitwerking Stolwijkersluis op CD-ROM - eind februari

De integrale gebiedsuitwerking wordt geschreven door het projectteam. Afstemming vindt plaats in de begeleidingscommissie. De gebiedsuitwerking en ondersteunend materiaal, zoals virtual reality bestanden en kaarten, en het voorstel voor een uitvoeringsproces worden bij elkaar verzameld op een CD-ROM. Een brochure, vervaardigd door het projectteam, geeft toelichting op het project en de inhoud van de CD-ROM.

Producten en mijlpalen:

- Gebiedsuitwerking en voorstel voor het uitvoeringsproces
- CD-ROM en brochure

11 Officiële afsluiting project - eind maart

Tijdens de slotbijeenkomst met betrokkenen en geïnteresseerden uit het gebied wordt het project officieel afgesloten. De Integrale Gebiedsuitwerking Stolwijkersluis en het voorstel voor het vervolg worden gepresenteerd. Reacties van het publiek worden geregistreerd ten behoeve van acties in het vervolgproces. De CD-ROM wordt met de brochure aangeboden aan nog aan te wijzen sleutelfiguren voor de gebiedsontwikkeling.

Producten en mijlpalen:

- Formele afsluiting van het project
- Registratie van reacties van het publiek ten behoeve van het vervolgproces

Nazorg

12 Verspreiding CD-ROMs en brochures

De CD-ROMs en de brochures worden verspreid onder potentiële investeerders, betrokkenen en overige geïnteresseerde partijen.

13 Afsluiten project in begeleidingscommissie

De begeleidingscommissie komt bijeen om het project gezamenlijk af te sluiten en te evalueren. Dit kan tegelijkertijd een startbijeenkomst zijn voor het uitvoeringsproces

Fasering

Onderdeel project	sept.	okt.	nov.	dec.	jan.	feb.	mrt.
1 Start project							
2 Introductie project in gebied							
3 Interactieve ontwerpessie							
4 Voorbereiding evaluatie							
5 Evaluatiebijeenkomst							
6 Locatietoetsing							
7 Onderzoek cultuurhistorie plangebied							
8 Randvoorw. ontwikkeling functies							
9 Onderzoek kosten en financiering							
10 Integrale gebiedsuitwerking							
11 Officiële afsluiting project							
12 Verspreiding CD-ROMs							
13 Afsluiting in begeleidingscommissie							

5 Categorieën en projectvormen

- a** binnen welke categorie valt het project
- Lokaal
- b** wat is de vorm waarin het project gestalte krijgt
- gebiedsvisie**
ruimtelijke visie
- audiovisuele productie**
CD-ROM

6 Doelgroep

- a** op welke doelgroep richt het project zich
- beslissers:
beleidsmakers
bestuurders gemeenten
waterschappen
landinrichtingscommissie
- gebruikers:
bewonersorganisaties
buurt- en wijkverenigingen
gebieds- en terreinbeherende instanties
historische vereniging
culturele organisaties
recreatieve organisaties
- ontwerpers/deskundigen:
architecten
(cultuur)historici
(historisch) geografen
landschapsarchitecten
onderzoekers
planologen

b

welke rol hebben de verschillende doelgroepen tijdens het project

Alle groepen:

Deelname interactief planvormingsproces (zie spoor a in de vragen 2b en 4b). Toegang tot verschillende soorten kennis (ervaringskennis, gebiedskennis, ontwerp-kennis) leidt tot vergroting van de kwaliteit van de planvorming. Meer in het algemeen wordt gezocht naar afstemming van belangen en wensen met als doel een brede ondersteuning van de integrale gebiedsuitwerking. Hier wordt ook reeds de basis gelegd voor relaties met groepen, die in het vervolgproces (na dit project) mogelijk een rol krijgen in uitvoering en beheer.

Beslissers:

Een aantal cruciale beslissers (zie vraag 3b) zijn opgenomen in de begeleidingscommissie ten behoeve van coördinatie en afstemming in het planproces.

Ontwerpers/deskundigen:

Gedurende het hele planproces zal de expertise van verschillende soorten deskundigen worden aangesproken (zie ook vragen 2b en 4b).

c

hoe worden de verschillende groepen bereikt, welke (communicatie)middelen worden hiervoor ingezet

- In de begeleidingscommissie, waarin een aantal cruciale beslissers (zie vraag 2b) zitting nemen, wordt het planproces gecoördineerd en afgestemd
- Op de startbijeenkomst, waar het project geïntroduceerd wordt in het gebied, is iedereen welkom. Hiertoe ontvangen inhoudelijk betrokkenen een uitnodiging. Overige geïnteresseerden worden geïnformeerd over de bijeenkomst via melding door betrokken groepen en berichtgeving aan de lokale pers.
- Ten behoeve van de interactieve ontwerpssessie worden kennisgroepen geselecteerd (o.a. aan de hand van de aanwezige kennis en motivatie van deelnemers aan de startbijeenkomst) en deze ontvangen een uitnodiging. Binnen deze sessie wordt gebruikt gemaakt van verschillende communicatie-instrumenten (zie vraag 4b).
- De evaluatiebijeenkomst en de slotbijeenkomst kunnen door iedereen worden bijgewoond en dit wordt bekend gemaakt zoals bij de startbijeenkomst
- Via persoonlijke communicatie worden externe deskundigen benaderd (zie vraag 2b)

d

wat is de spreiding van het project: Lokaal

e

hoe wordt aan de resultaten van het project bekendheid gegeven

Naast een persbericht aan de lokale en regionale pers wordt bekendheid gegeven aan de resultaten door het verspreiden van de CD-ROM en bijbehorende brochure onder potentiële investeerders, deelnemers aan de interactieve ontwerpssessie, betrokken overheden, het projectbureau Belvedere en overige inhoudelijk betrokkenen.

f

als het Stimuleringsfonds voor Architectuur of het Projectbureau Belvedere bekendheid wil geven aan projecten waaraan subsidie is verleend zijn beeldmateriaal en tekst nodig. Tot wie kunnen zij zich hiervoor wenden

naam organisatie	Wageningen Universiteit, leerstoelgroep Landgebruiksplanning
naam contactpersoon	Hetty van der Stoep
telefoonnummer	0317-482695
e-mailadres	hetty.vanderstoep@wur.nl

8

Begroting van de inkomsten, gevraagd subsidie en cofinanciering

a

is het gevraagd subsidie bedoeld voor het gehele project of voor een of meer specifieke onderdelen

Voor het gehele project, uitgezonderd het locatieonderzoek van het gemaal, dat is opgenomen in de begroting van de landinrichting Krimpenerwaard

b

voor welk bedrag wordt subsidie aangevraagd bij het Stimuleringsfonds voor Architectuur in het kader van regeling Belvedere € 65.000,-

c

op welke wijze en door wie vindt de vereiste cofinanciering plaats

Gemeente Gouda
Hoogheemraadschap Krimpenerwaard
Provincie Zuid-Holland – Ruimtelijke kwaliteit/Fonds Cultuur
Wageningen Universiteit, Landgebruiksplanning

10

Aanvullende vragen per projectvorm

Gebiedsvisie

Stuur kaartmateriaal mee van het gebied waar het projectbetrekking op heeft:
Kaartmateriaal is deels opgenomen in deze aanvraag. Kaartmateriaal is ook opgenomen in het bijgevoegde rapport Stolkijersluis, Toekomst voor een gespaard landschap.

a

met welk doel wordt de ruimtelijke visie of het ruimtelijke plan opgesteld

Integrale ontwikkeling van de gebruiks- en belevingsruimte zuidelijke stadsrand Gouda, zie vraag 2b

b

op welke schaal wordt de visie (of het plan) uitgewerkt

1:10.000

c

welke gemeente(n) betreft het project

Gemeente Gouda

11 Documentatie

- a geef een omschrijving van het documentatiemateriaal dat met de aanvraag wordt meegezonden
Afhankelijk van de vorm van het project valt te denken aan fotomateriaal, kaarten, (eerdere) publicaties of artikelen, beleidsplannen en documentatie over de organisatie
- Genoemde publicaties bij vraag 2h:
 - Brink, A. van den (2003), Gespaard landschap; De Stolwijkersluis en de Geotrooieerde Vervening van de Krimpenerwaard. In: *Tidinge van Die Goude* 21(2), 37-48.
 - Dam, van C.H.P.M. en A. van den Brink (2004), *De Stolwijkersluis, Toekomst voor een gespaard landschap*. Wageningen Universiteit, Departement Omgevingswetenschappen, Leerstoelgroep Landgebruiksplanning, Wageningen.
 - Jaarverslag 2003 Leerstoelgroep Landgebruiksplanning, Wageningen Universiteit
 - Folder Maptalk
 - Folder WING Proces Consultancy Wageningen UR
- b dient de documentatie retour te worden gestuurd
- Nee

12 Checklist

Naar waarheid ingevuld

plaats Wageningen

dagtekening 3 mei 2004

handtekening

naam en functie Prof. dr. ir. A. van den Brink
Hoogleraar Landgebruiksplanning
Wageningen Universiteit